

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/50/2017
Identifikačné číslo spisu:	7614209949
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7614209949.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci maloletej M. narodenej XX. T. XXXX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Spišská Nová Ves, pracovisko Gelnica, Hlavná 1, dieťa rodičov F. bývajúcej v N. a X., bývajúceho v Q., M., zastúpeného JUDr. Ivetou Višňovskou, advokátkou v Spišskej Novej Vsi, Radničné nám. 4, o úprave výkonu rodičovských práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, v konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16 P 165/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. augusta 2016, sp. zn. 8 CoP 41/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 30. novembra 2015 č. k. 16 P 165/2014-171 zveril maloletú M. narodenú XX. T. XXXX do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude oprávnená a povinná maloletú zastupovať a spravovať jej majetok v bežných veciach a otcovi maloletej uložil povinnosť prispievať na jej výživu po 110 € mesačne od 1. júna 2014 vždy do 15.-teho dňa v mesiaci vopred. Otcovi maloletej uložil ďalej povinnosť zaplatiť za obdobie od 1. júna 2014 do 30. novembra 2015 zaostané výživné v sume 780 €, ktoré mu povolil splácať v splátkach 20 € mesačne spolu s bežným výživným. Návrh matky v prevyšujúcej časti zamietol. Otcovi určil oprávnenie stretávať sa s maloletou každý párný víkend v roku v čase od piatka od 17.00 hod. do nedele do 18.00 hod. s tým, že matka je povinná maloletú v mieste svojho bydliska odovzdať a otec je ju povinný v mieste bydliska matky vrátiť. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie matky maloletej rozsudkom z 25. augusta 2016 sp. zn. 8 CoP 41/2016 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutom výroku o výživnom tak, že otec je povinný prispievať na výživu maloletej výživným 180 € mesačne od 4. júna 2014 do budúca vždy do 15.-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletej. Dĺžné výživné 2 022 € za obdobie od 4. júna 2014 do 30. novembra 2015 zaviazal otca zaplatiť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Pri svojom

rozhodnutí odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, na rozdiel od neho ale dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti danej veci je potrebné, aby výživné bolo určené vo väčšom rozsahu než určil súd prvej inštancie, a to tak, aby výživné bolo primerané reálnym príjmovým a majetkovým pomerom otca, ako aj odôvodneným potrebám dieťaťa, pričom vychádzal aj z toho, že ich zostávajúcu časť musí matka dopĺňať osobnou starostlivosťou o dieťa, pretože jej príjem neumožňuje plniť si vyživovaciu povinnosť maloletej inak ako touto formou.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie otec maloletého dieťaťa. Navrhol, aby napadnuté rozhodnutie dovolací súd zrušil. Uviedol, že odvolací súd pri zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie „sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a taktiež je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne“. Dôvodil, že „ustálená rozhodovacia prax vo veciach určenia výživného v pôsobnosti odvolacieho súdu ako aj v pôsobnosti súdu prvého stupňa a tiež aj v pôsobnosti dovolacieho súdu je odlišná a napádané rozhodnutie odvolacieho súdu sa od nej odkloňuje“. Podľa otca maloletej „odklon je jednak vo výške výživného, ktorá je oproti bežne určovanému výživnému pri porovnateľných prípadoch výrazne nižšia a jednak v tom, že odvolací súd určil rovnakú sumu na obdobie 22 mesiacov (od apríla 2014 do augusta 2016) kedy sa výška odôvodnených potrieb oprávneného, ako aj schopnosti a možnosti a majetkové pomery povinného preukázateľne v čase menili“. Otec maloletej naostatok vytyka odvolaciemu súdu, že sa „neriadi ustanovením § 387 ods. 3 CSP“, resp. „nedostatočne sa riadil ustanovením § 393 ods. 2 CSP“.

4. Matka maloletej sa k dovolaniu nevyjadrila. Kolízny opatrovník sa s rozhodnutím odvolacieho súdu stotožnil a žiadal ho ako správne „potvrdiť“.

5. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je mimosporovým konaním, ktoré je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené samostatne v ustanoveniach § 111 a nasl. zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

6. Podľa § 395 ods. 1 CMP platí, že ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Keďže ustanovenie § 396 CMP s dopadom na predmetnú vec „neustanovuje inak“ platí CMP na preskúmané konanie.

7. CMP vo veciach starostlivosti súdu o maloletých neobsahuje osobitnú úpravu dovolacieho konania (viď § 76 a 77 CMP). Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku [zákon č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“)], ak tento zákon neustanovuje inak. Ostatne uvedený kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (viď najmä § 419 až § 457 CSP).

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP), a to oprávnenou osobou, po preskúmaní prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

10. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a

dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

11. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ [fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie (poznámka dovolacieho súdu: ďalší text tohto uznesenia sa týka takéhoto dovolateľa)] zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

12. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. V ustanovení § 421 CSP je zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitnej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je toto prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Civilný sporový poriadok v § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Dovolateľ je povinný uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Najvyšší súd je toho názoru, že uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

16. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by teda mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

17. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritorný dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane, ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

18. Otec maloletej, zastúpený advokátom, v dovolaní na preukázanie svojho tvrdenia, že odvolací súd pri riešení rozhodujúcej právnej otázky sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. rozdielneho rozhodovania dovolacieho súdu o relevantnej právnej otázke neuvádza v dovolaní žiadne rozhodnutia dovolacieho súdu. Otec maloletej tak nevymedzuje ním uvádzaný dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

19. Podľa § 447 písm. f/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

20. Najvyšší súd nad rámec vyššie uvedených dôvodov odmietnutia dovolania otca maloletej uvádza, že pokiaľ ide určenie rozsahu konkrétnej vyživovacej povinnosti, ani nemôže existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, pretože kritériá na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa prípad od prípadu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, pre ktoré sa výživné priznáva.

21. O náhrade trov dovolacieho konania potom bolo rozhodnuté uplatnením pravidla podľa § 52 CMP.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.